

Jong geleerd wordt vroeg gedaan!

Beleidsplan voorschoolse voorzieningen en
Voor- en Vroegschoolse Educatie 2020-2023

In dit beleidsplan wordt beschreven hoe de gemeente Heerenveen in de periode 2020-2023 uitvoering geeft aan het beleid rondom voorschoolse voorzieningen en Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). Daarnaast wordt ook kort beschreven hoe in deze periode onderzoek wordt gedaan naar een passend initiatief voor kinderen met een zwaardere ondersteuningsbehoefte in de voorschoolse periode.

Dit beleidsplan volgt naar aanleiding van de ambitie van het college, om zoveel mogelijk kinderen zonder achterstand te laten starten op de basisschool. Dit plan maakt zodoende onderdeel uit van onze bredere aanpak om pedagogische basisvoorzieningen in onze gemeente te versterken, om zo kansengelijkheid van kinderen en jongeren in onze gemeente te vergroten. Een andere aanleiding voor het opnieuw vaststellen van ons beleid rondom voorschoolse voorzieningen, is het feit dat het minimum aantal uren VVE dat in de voorschoolse fase aan doelgroepkinderen wordt aangeboden van rijkswege wordt uitgebreid van 10 naar 16 uur per week. De gemeente ontvangt een specifieke uitkering van het Rijk om dit VVE-aanbod te realiseren. Door een herverdeling van de middelen kan de gemeente rekenen op een fors hogere bijdrage. Dit stelt ons in staat ons beleid rond dit thema verder te ontwikkelen en maatregelen door te voeren die bijdragen aan de ontwikkeling van (doelgroep)kinderen in onze gemeente.

De gemeente heeft twee wettelijke taken op het gebied van voorschoolse voorzieningen en VVE:

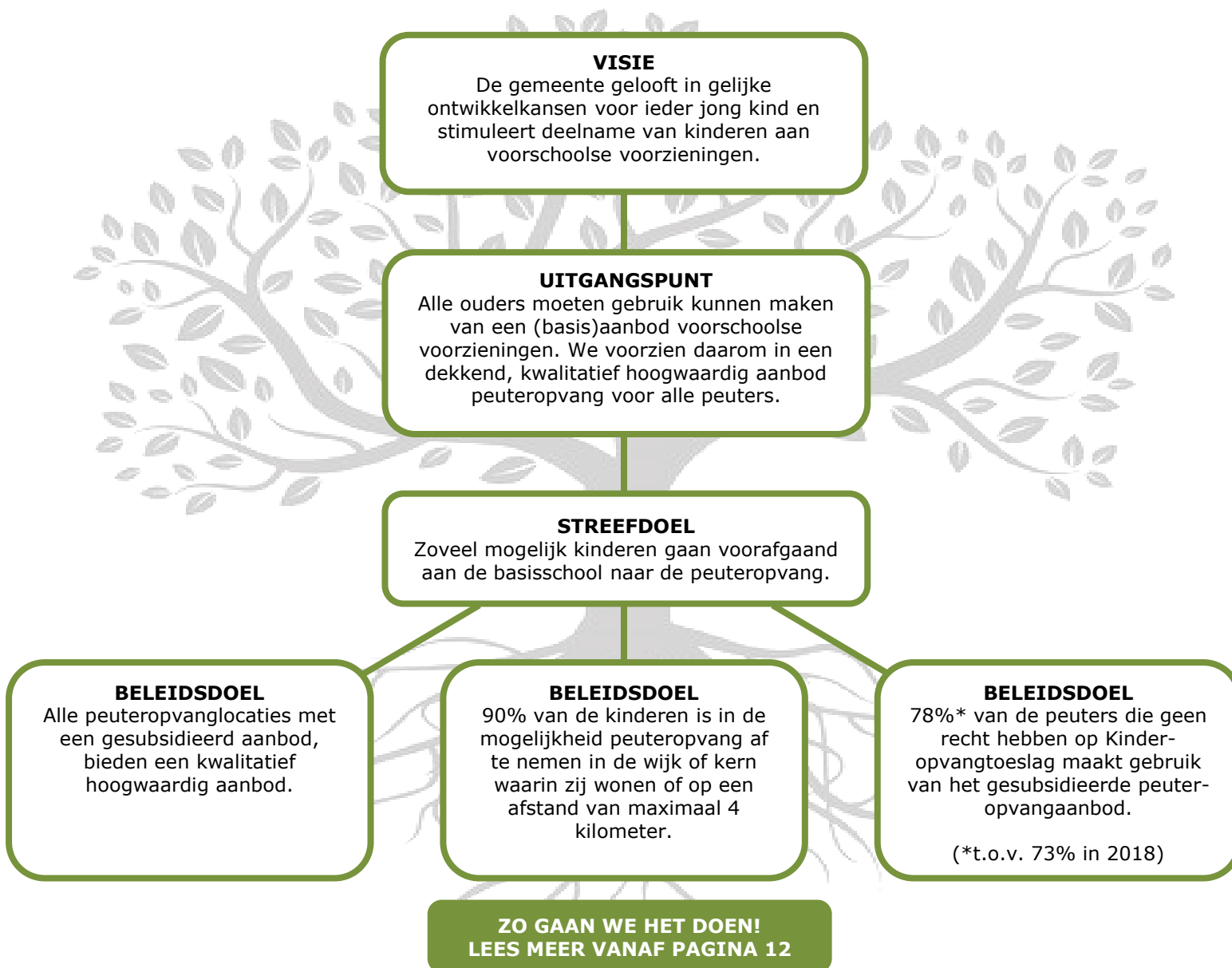
1. Voorzien in een aanbod voorschoolse voorzieningen aan ouders die geen recht hebben op Kinderopvangtoeslag.
2. voorzien in een passend aanbod VVE voor doelgroepkinderen.

In het beleidsplan worden voor beide taken concrete maatregelen genoemd die de komende periode zullen worden uitgevoerd. Ons beleid en de concrete maatregelen zijn ontwikkeld in dialoog met de pedagogische basisvoorzieningen in onze gemeente. We voeren deze maatregelen de komende periode uit om zoveel mogelijk kinderen zonder achterstand te laten starten op de basisschool. Deelname aan een voorschoolse voorziening of het VVE-aanbod heeft, naast een positief stimulerende thuisomgeving, positieve effecten op de cognitieve-, taal-, sociaal-emotionele ontwikkeling, gezondheid en welbevinden van kinderen.

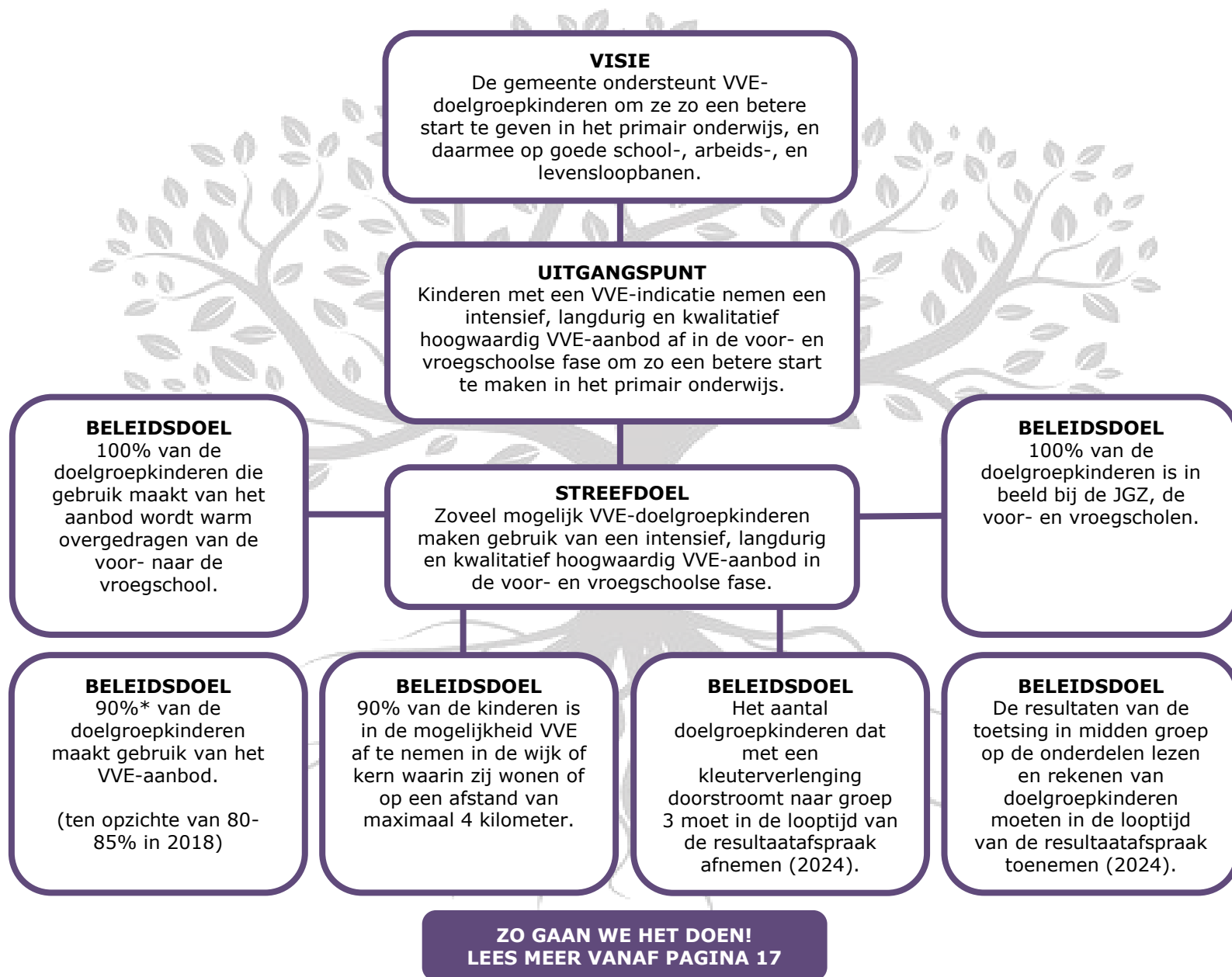
We streven er in onze gemeente daarom naar zoveel mogelijk kinderen deel te laten nemen aan een voor hen passend voorschools aanbod. Voor een passend aanbod voor de drie doelgroepen jonge kinderen die we in onze gemeente signaleren ('reguliere peuters', VVE-doelgroepeuters en peuters met een zwaardere ondersteuningsbehoefte) zijn een visie, uitgangspunten, streefdoel en beleidsdoelen opgesteld. Op de volgende pagina's worden deze schematisch weergegeven in een doelenboom.

Naast de middelen die de gemeente van het Rijk ontvangt voor het realiseren van een VVE-aanbod, ontvangt de gemeente ook middelen vanuit het Rijk waarmee deels kan worden voorzien in een basisaanbod voorschoolse voorzieningen voor kinderen die geen recht hebben op Kinderopvangtoeslag. De middelen die beschikbaar zijn voor het uitvoeren van het aanbod peuteropvang en VVE dekken naar verwachting de kosten voor alle in dit beleidsplan genoemde maatregelen.

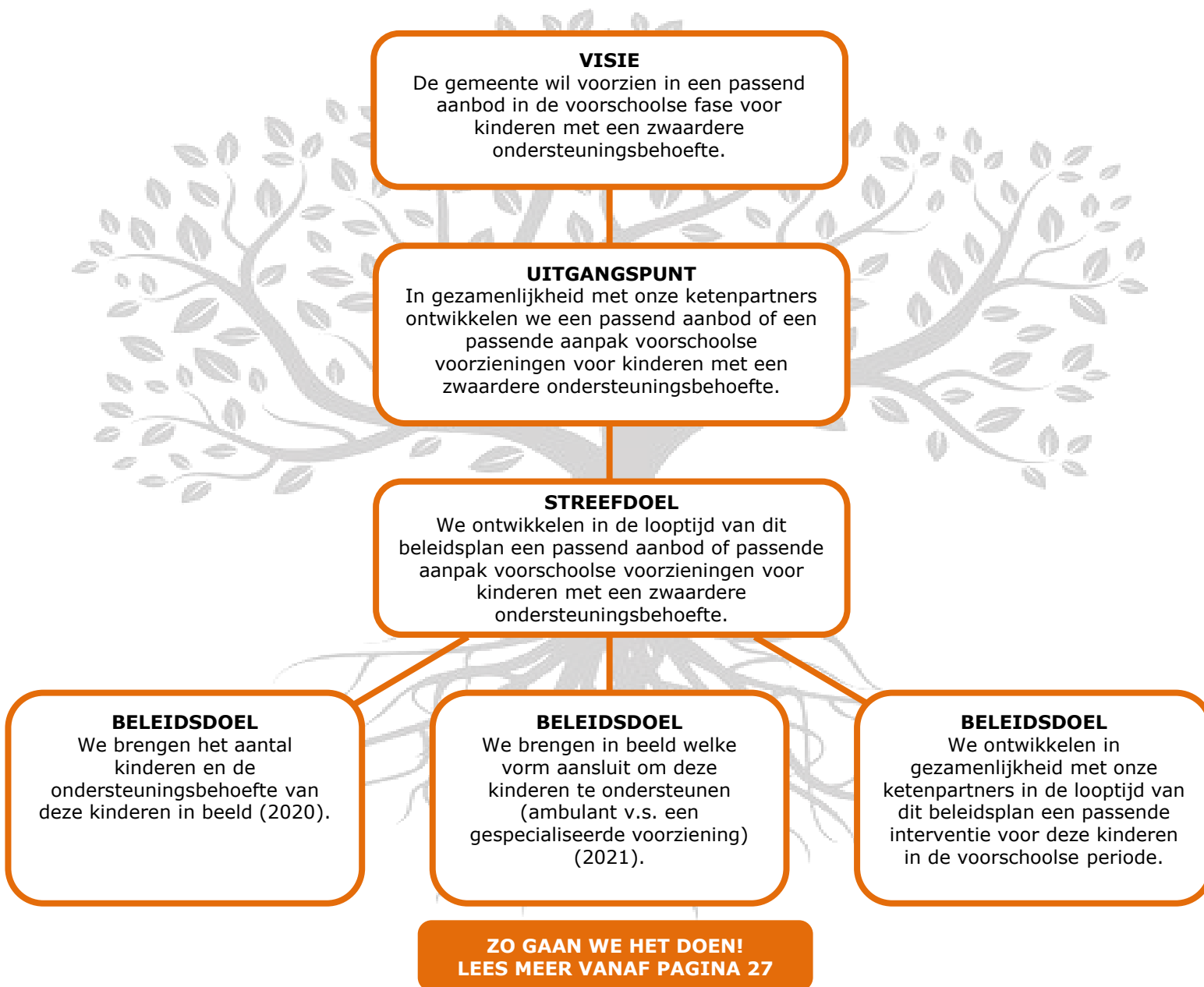
Doelenboom aanbod 'reguliere peuters'

Doelenboom aanbod VVE-doelgroeppeuters

Doelenboom peuters met een zwaardere ondersteuningsbehoefte

V oorwoord	pagina 7
I nleiding	pagina 8
V isie op het jonge kind	pagina 11
A anbod peuteropvang – zo gaan we het doen!	pagina 12
A anbod aan VVE-doelgroepkinderen – zo gaan we het doen!	pagina 17
P assend initiatief voor kinderen met een zwaardere ondersteuningsbehoefte	pagina 26
O uderbetrokkenheid	pagina 27
F inanciering	pagina 29

Versterken pedagogische basisvoorzieningen en vergroten kansengelijkheid

Kinderen en jongeren groeien op in verschillende situaties. Zij krijgen niet allemaal dezelfde kansen om zich optimaal te ontwikkelen. Dit kan leiden tot ongelijke startposities – en daarmee tot ongelijke kansen – in de verschillende levensdomeinen. De gemeente Heerenveen streeft daarom naar gelijke ontwikkelingskansen voor kinderen en jongeren door in te zetten op een sterke doorgaande lijn, integrale samenwerking rondom kinderen en ouders en de versterking van pedagogische basisvoorzieningen. Onder pedagogische basisvoorzieningen scharen wij peuteropvang, de JGZ (het consultatiebureau) en het onderwijs.

In dit beleidsplan over peuteropvang en VVE in onze gemeente beschrijven wij hoe we in gezamenlijkheid met onze ketenpartners vorm gaan geven aan het versterken van ons aanbod peuteropvang en VVE. Met als doel te voorzien in een passend aanbod voor (doelgroep)kinderen dat toegankelijk en kwalitatief hoogwaardig is. Dit beleidsplan maakt onderdeel uit van onze bredere aanpak om pedagogische basisvoorzieningen in onze gemeente te versterken, om zo kansengelijkheid van kinderen en jongeren in onze gemeente te vergroten.

Belangrijkste begrippen in het kort

In dit beleidsplan komen de termen voorschoolse voorzieningen, peuteropvang en VVE veelvuldig voor. Dit bedoelen we als we het hebben over:

Voorschoolse voorzieningen

Kinder- en peuteropvang. Dit wordt aangeboden door professionele aanbieders. Kinderdagopvang wordt veelal afgenomen door ouders die werken in lange dagdelen. Kinderopvang kent daarom, meer dan bij peuteropvang, ook een verzorgingscomponent (eet-, slaap-, en verschoningsmomenten).

Peuteropvang

Een vorm van kinderopvang. Peuteropvang wordt in kortere dagdelen aangeboden, waardoor het minder een verzorgingscomponent kent. Hierdoor heeft peuteropvang een meer ontwikkelingsgericht karakter. Peuteropvang richt zich op het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen en het in contact brengen met leeftijdsgenoten.

VVE

Voor- en Vroegschoolse Educatie, gericht op doelgroepkinderen van 2 tot 6 jaar met een VVE-indicatie. VVE wordt in de voorschoolse fase aangeboden op peuteropvang-groepen, die werken met een VVE-programma en speciaal geschoolde leidsters. VVE wordt in de vroegschoolse voortgezet, kinderen worden daarom altijd warm overgedragen.

Vroege ontwikkeling

Het is van belang dat kinderen gezond opgroeien en kansen krijgen zich in alle opzichten goed te kunnen ontwikkelen. Als kinderen zich op een goede manier ontwikkelen en ontplooien, maken ze in de toekomst meer kans op succesvolle levensloop-, school- en arbeidsloopbanen. Daarom is het van belang dat kinderen in hun ontwikkeling worden gestimuleerd, vooral in de eerste levensjaren. De rol van ouders is hierin essentieel. In deze vroege periode ontwikkelen de hersenverbindingen zich in een razend tempo en wordt de basis gelegd voor de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind en de optimale ontplooiing van zijn of haar potentie. De hersenontwikkeling in de vroege jaren beïnvloedt ook de mentale en fysieke gezondheid en sociaal gedrag als volwassene.¹

Voorschoolse voorzieningen

Naast de thuisomgeving heeft deelname aan voorschoolse opvang positieve effecten op de cognitieve-, taal-, en sociaal-emotionele ontwikkeling, gezondheid en welbevinden van kinderen. Deze positieve effecten zijn nog groter voor kinderen in achterstandssituaties.² Kinderen worden in de voorschoolse periode bereikt via twee verschillende typen voorschoolse voorzieningen: kinderdagverblijven en peuteropvang.³ Beide voorzieningen richten zich op jonge kinderen in de voorschoolse periode. Op kinderdagverblijven staat naast de ontwikkeling van kinderen ook verzorging centraal. Kinderen brengen immers vaak langere dagdelen door op een kinderdagverblijf omdat hun ouders werken. Peuteropvang wordt in kortere dagdelen aangeboden en kent hierdoor minder een verzorgingscomponent. Hierdoor heeft peuteropvang een meer ontwikkelingsgericht karakter. Peuteropvang richt zich op het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen, het in contact brengen van kinderen met leeftijdsgenoten en het gericht inspelen op mogelijke achterstanden.

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)

Bij sommige kinderen wordt rond het tweede levensjaar een taal- en/of ontwikkelingsachterstand gesignaleerd door de jeugdverpleegkundige op het consultatiebureau. Indien dit het geval is, geeft de jeugdverpleegkundige een indicatie af waarmee het kind in aanmerking komt voor een aanbod voor- en vroegschoolse educatie, een VVE-indicatie. VVE is een programma dat er op is gericht om onderwijs- en ontwikkelingsachterstanden bij kinderen in de leeftijd van 2 tot 6 jaar te voorkomen, dan wel te verminderen, zodat zij een betere start kunnen maken op de basisschool en in hun verdere schoolloopbaan. VVE richt zich op de bredere ontwikkeling van een kind: sociaal-emotionele ontwikkeling, motorische ontwikkeling, taalontwikkeling en ontlukende rekenvaardigheden. VVE valt in twee delen uiteen:

- Voorschoolse educatie – dit deel van het VVE-aanbod wordt aangeboden op peuteropvanggroepen die werken met een VVE-programma en beschikken over een VVE-registratie in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK). Voorschoolse educatie richt zich op kinderen in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar oud, die 12-16 uur VVE afnemen in vier dagdelen gedurende 40 weken per kalenderjaar;
- Vroegschoolse educatie – dit deel van het VVE-aanbod wordt aangeboden in de eerste twee groepen op de basisschool.

1. <http://ecd.sr/wetenschap/>

2. 'Investeren in kinderen van 0-12 jaar. Bevindingen uit de wetenschap', P. Slot en P. Leseman

3. Gastouderopvang wordt niet gezien als een voorschoolse voorziening

Binnen het VVE-aanbod moet sprake zijn van een doorgaande leerlijn, het voor- en vroegschoolse aanbod moeten op elkaar aansluiten, en er is altijd sprake van een warme overdracht van het kind van de voor- naar de vroegschool. In de gemeente Heerenveen ontvangt ongeveer 14% van de kinderen een VVE-indicatie.

Wettelijke taken gemeenten

Gemeenten hebben twee taken vanuit het Rijk gekregen op het gebied van voorschoolse voorzieningen. Ten eerste wordt van gemeenten verwacht dat ze voorzien in een aanbod voorschoolse voorzieningen voor ouders die niet in aanmerking komen voor Kinderopvangtoeslag van de Belastingdienst, zodat uiteindelijk alle kinderen gebruik kunnen maken van een voorschoolse voorziening.⁴ Het Rijk maakte hierover bestuurlijke afspraken met de VNG, vanuit de gedachte dat voorschoolse voorzieningen bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen en een goede start op de basisschool. Deze gedachte volgende hebben de meeste gemeenten ervoor gekozen te voorzien in een basisaanbod peuteropvang aan ouders die geen recht hebben op Kinderopvangtoeslag, zo ook de gemeente Heerenveen. De tweede taak die aan gemeenten is toebedeeld is het voorzien in een toegankelijk, dekkend en kwalitatief hoogwaardig aanbod VVE. Concreet hebben gemeenten de wettelijke plicht doelgroepkinderen in de voorschoolse fase wekelijks 16 uur VVE aan te bieden.

Gezamenlijke opgave

De gemeente Heerenveen geeft uitvoering aan haar wettelijke taken in nauwe samenwerking met de betrokken ketenpartners: de jeugdgezondheidszorg, de voorschoolse aanbieders en het primair onderwijs. Samen geven we vorm aan een passend aanbod aan jonge kinderen in onze gemeente. Alle partijen spelen hierin een rol:

- De jeugdgezondheidszorg in o.a. het adviseren en ondersteunen van ouders, het eventueel afgeven van een VVE-indicatie, toeleiding richting voorschoolse voorzieningen en het monitoren van een voor het kind passend aanbod;
- De voorschoolse voorzieningen in het voorzien in een aanbod peuteropvang voor alle ouders die hiervan gebruik willen maken in onze gemeente;
- De voorschoolse voorzieningen met een VVE-aanbod in het voorzien in een VVE-aanbod voor doelgroepkinderen in de peuterfase, met als doel samen met ouders een zo optimaal mogelijke ontwikkelingsondersteuning te realiseren;
- De vroegschoolse voorzieningen in het voorzien in een VVE-aanbod in de kleuterfase, om samen met ouders een zo optimaal mogelijke ontwikkelingsondersteuning te realiseren;
- De gemeente in het voorzien van een toegankelijk aanbod voorschoolse voorzieningen voor alle ouders, door het ook voor ouders die geen recht hebben op Kinderopvangtoeslag mogelijk te maken een voorschools aanbod af te nemen voor hun kind en het toezien op een dekkend en kwalitatief hoogwaardig VVE-aanbod voor doelgroepkinderen.

De partijen hebben met elkaar een visie ontwikkeld op het jonge kind in de gemeente Heerenveen. Deze visie is een belangrijk uitgangspunt voor het ontwikkelen van beleid op het gebied van voorschoolse voorzieningen en is opgenomen in het volgende hoofdstuk van dit beleidsplan.

4. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2016/05/27/bijlage-bestuurlijke-afspraken-een-aanbod-voor-alle-peuters>.

Leeswijzer

In dit beleidsplan staat beschreven op welke wijze de gemeente Heerenveen de komende periode invulling gaat geven aan haar wettelijke taken op het gebied van voorschoolse voorzieningen. Omdat beide taken (voorzien in een aanbod voorschoolse voorzieningen aan ouders die geen recht hebben op Kinderopvangtoeslag en voorzien in een passend aanbod VVE voor doelgroepkinderen) nauw met elkaar zijn verweven, is er voor gekozen dit beleid in samenhang te ontwikkelen en te beschrijven in dit beleidsplan. Na de visie op het jonge kind komen de thema's peuteropvang en VVE aan bod. Voor beide onderwerpen worden uitgangspunten, streefdoelen en maatregelen geformuleerd. Het gaat hierbij deels om bestaande maatregelen die we ook in de komende beleidsperiode blijven uitvoeren en deels om nieuwe initiatieven. Daarna wordt stilgestaan bij het aspect ouderbetrokkenheid, gevolgd door een kort hoofdstuk over kinderen met een zwaardere ondersteuningsbehoefte. Tenslotte komt de financiering van ons aanbod in de voorschoolse periode aan bod.

Visie op het jonge kind in de voor- en vroegschoolse periode

In 2018 hebben de samenwerkende partijen (voorschoolse aanbieders van VVE, het primair onderwijs, de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en de gemeente Heerenveen) resultaatafspraken gemaakt over de opbrengsten van VVE. Een belangrijk onderdeel van de resultaatafspraken is de visie op het jonge kind die in gezamenlijkheid door de partners is ontwikkeld. De visie op het jonge kind wordt door alle partijen in de gemeente onderschreven. De visie is bij de totstandkoming van het beleid rondom peuteropvang en VVE een belangrijk uitgangspunt geweest.

'Wij vinden dat het jonge kind een passende omgeving nodig heeft, waarin allereerst veiligheid, warmte en geborgenheid wordt geboden; een veilige basis van waaruit hij of zij zich kan ontwikkelen. Een kind dat zich thuis voelt zal zich vrij, nieuwsgierig en ondernemend gedragen. Het is klaar voor nieuwe uitdagingen! De ontwikkeling van kinderen is een samenhangend geheel. Het kind groeit op zowel fysiek, intellectueel als persoonlijk vlak. In de voor- en vroegschoolse periode heeft de jeugdgezondheidszorg een belangrijke rol in de ondersteuning van ouders bij de groei en ontwikkeling van elk kind.

Daarnaast maakt het kind vaak gebruik van een voor- of vroegschoolse voorziening. Hier wordt gewerkt met een dagritme waarin structuur wordt geboden, wat zorgt voor een zekere voorspelbaarheid voor het kind. Daarbinnen staat het Spelend Leren centraal, het is voor jonge kinderen de natuurlijke manier om de wereld te verkennen en ontdekken. De pedagogisch medewerker en onderbouwleerkracht zorgen in een doorgaande lijn voor een rijke spel- en leeromgeving met betekenisvolle thema's en materialen en uitdagende activiteiten waarbij de kinderen actief betrokken en bezig zijn. Doel is om kinderen een stap verder te brengen in hun ontwikkeling en hierbij in te zetten op de zogenoemde 'zone van naaste ontwikkeling'. De kwaliteit van interacties is hierbij essentieel. Met dit alles ontstaat een voorwaardenscheppend en beredeneerd aanbod in de voor- en vroegschoolse periode om te kunnen komen tot het formele leren.

Het is belangrijk de ontwikkeling van ieder kind zorgvuldig in kaart te brengen aan de hand van de vier belangrijke leerlijnen voor kinderen van 2 tot 6 jaar oud: taal, rekenen, sociaal-emotioneel en motoriek. Dit wordt gedaan door gerichte observaties van kinderen en het gebruik van een gestandaardiseerd volgsysteem op basis van de SLO-doelen⁵. Naar aanleiding van deze observaties kan het doelgerichte aanbod aan het kind en de groep worden aangepast. Een goede onderlinge samenwerking tussen ouders, pedagogisch medewerkers en onderbouwleerkracht is van groot belang voor de ontwikkeling van het jonge kind.

Visie op het jonge kind in de voor- en vroegschoolse periode

Vanuit de relatie tussen opvang, school en thuis krijgt het educatief partnerschap vorm. Van hieruit kan indien nodig de samenwerking met de zorgketenpartners worden gezocht ter advisering en ondersteuning en kan aanvullende hulp in de thuissituatie worden geboden. Onze visie op het jonge kind is van toepassing op alle kinderen in onze gemeente. We hebben daarnaast speciale aandacht voor VVE-doelgroepkinderen.'

5. SLO staat voor Stichting Leerplan Ontwikkeling. Het is een landelijk expertisecentrum voor leerplanontwikkeling. SLO heeft leerdoelen ontwikkeld voor de verschillende levensfase van een kind, waaronder het jonge kind. Deze doelen geven een richting waarin kinderen onderwerpen leren kennen en ermee leren omgaan.

**Ons aanbod peuteropvang in 2020-2023
Zo gaan we het doen!**

Gesignaleerde ontwikkelingen voorschoolse voorzieningen

Uit een onderzoek uitgevoerd door het Fries Sociaal Planbureau (FSP) in 2018 blijkt dat ongeveer 70% van alle ouders in de gemeente Heerenveen gebruik maakt van een voorschoolse voorziening voor hun kind. De ouders die besluiten geen gebruik te maken van een voorschoolse voorziening nemen gastouderopvang af voor hun kind, laten hun kind in het informele circuit opvangen (bijvoorbeeld door pake en beppe) of maken geen gebruik van opvang voor hun kind. Van de ouders die geen recht hebben op Kinderopvangtoeslag van de Belastingdienst en die hierdoor in aanmerking komen voor een gesubsidieerd aanbod peuteropvang, maakt ongeveer 73% gebruik van dit aanbod. Dit aanbod kan worden afgenomen bij acht partijen, die samen op 25 locatie in onze gemeente peuteropvang aanbieden.

Uit het onderzoek naar de beweegredenen van ouders in hun keuze om wel of geen gebruik te maken van voorschoolse voorzieningen voor hun kind dat Partoer in 2018 voor de gemeente Heerenveen heeft uitgevoerd, blijkt dat ouders verschillende redenen aangeven voor het niet afnemen van een voorschools aanbod voor hun kind. Een derde van de ouders geeft aan dat ze er bewust voor kiezen om thuis te blijven voor de kinderen. Zij willen in de eerste jaren van de ontwikkeling van hun kind dat het thuisblijft, om in een veilige omgeving op te groeien. Deze ouders vinden het hechtingsproces in de beginjaren erg belangrijk en kiezen er daarom voor om de kinderen de eerste vier jaar thuis te houden. Daarnaast is er een groep ouders die kiest voor gastouderopvang in plaats van kinder- of peuteropvang, omdat kleinschaligheid en een huiselijke sfeer voor hen van groot belang is voor hun kind. Uit het onderzoek blijkt dat deze ouders bij kinder- en peuteropvang het idee hebben dat het een te massale voorziening is en dat de aandacht vooral uitgaat naar kinderen die een achterstand hebben. Tenslotte blijkt uit het onderzoek dat te hoge kosten voor kinder- of peuteropvang redenen zijn voor ouders om geen gebruik te maken van een voorschoolse voorziening voor hun kind.

Visie op voorschoolse voorzieningen

De gemeente Heerenveen gelooft in gelijke ontwikkelkansen voor ieder jong kind en gunt ieder kind daarom deelname aan een voorschoolse voorziening voorafgaand aan de start op de basisschool. Deelname aan voorschoolse voorzieningen heeft positieve effecten op de sociaal-emotionele ontwikkeling, gezondheid, cognitieve ontwikkeling, taalontwikkeling en het algemene welbevinden van kinderen. Deze effecten zijn nog groter voor kinderen in achterstandssituaties.⁶ Vanuit deze visie voorziet de gemeente Heerenveen in een aanbod voorschoolse voorzieningen voor ouders die geen recht hebben op Kinderopvangtoeslag van de Belastingdienst, zodat alle ouders in onze gemeente in aanmerking komen voor een aanbod voorschoolse voorzieningen voor hun kind.

Uit onderzoek blijkt dat gelijke ontwikkelkansen voor kinderen toenemen wanneer kinderen deelnemen aan voorschoolse voorzieningen. Vroeg investeren in kinderen loont, verschillen tussen kinderen stabiliseren of worden zelfs kleiner door deelname aan voorschoolse voorzieningen. Hoe eerder kinderen kunnen deelnemen aan het aanbod voorschoolse voorzieningen en uit hoe meer uren dit aanbod bestaat, hoe hoger het rendement.

6. 'Investeren in kinderen van 0-12 jaar. Bevindingen uit de wetenschap', P. Slot en P. Leseman.

Uitgangspunten voorschoolse voorzieningen

- Deelname aan voorschoolse voorzieningen heeft positieve effecten op de ontwikkeling en het welbevinden van kinderen. Peuteropvang heeft een ontwikkelingsgericht karakter en richt zich op het ontwikkelen en stimuleren van de ontwikkeling van kinderen, het in contact brengen van kinderen met leeftijdsgenoten en het gericht inspelen op mogelijke achterstanden.
- Peuteropvang is voor alle kinderen in onze gemeente beschikbaar; zowel voor ouders die recht hebben op Kinderopvangtoeslag van de Belastingdienst als ouders die hier niet voor in aanmerking komen. Deze ouders komen in aanmerking voor een gesubsidieerd aanbod. Ouders betalen een inkomensafhankelijke ouderbijdrage voor de peuteropvang van hun kind.
- Er is sprake van een dekkend aanbod peuteropvang in onze gemeente, aangeboden door verschillende partijen zodat ouders vrijheid hebben te kiezen voor een aanbieder die bij hen past.
- De voorschoolse voorzieningen bieden een breed, integraal, eigentijds en kwalitatief hoogwaardig aanbod peuteropvang dat aandacht besteedt aan de verschillende ontwikkeldomeinen (sociaal-emotioneel, motorisch, taal en ontluikende rekenvaardigheid).
- Voorschoolse voorzieningen, het onderwijs, de JGZ en de gemeente werken samen om de randvoorwaarden rondom het aanbod peuteropvang te garanderen zodat kinderen een goede start kunnen maken op het basisonderwijs.
- De toegang tot het aanbod peuteropvang is laagdrempelig voor ouders.

Streefdoel voorschoolse voorzieningen

Zoveel mogelijk kinderen in de gemeente Heerenveen bezoeken voorafgaand aan de basisschool een voorschoolse voorziening.

Hoe geven we de komende periode vorm aan ons aanbod voorschoolse voorzieningen?

1. We blijven voorzien in een (financieel) toegankelijk basisaanbod peuteropvang voor ouders die geen Kinderopvangtoeslag ontvangen

Door dit aanbod blijven voorschoolse voorzieningen voor alle ouders in onze gemeente toegankelijk. Ouders komen voor het aanbod in aanmerking voor hun kinderen in de leeftijd van twee tot vier jaar oud. Het aanbod bestaat uit twee dagdelen gedurende 40 weken per kalenderjaar. We breiden het aanbod waar mogelijk uit van drie uur per dagdeel naar vier uur per dagdeel. Dit doen we in ieder geval op de peuteropvanggroepen waar ook VVE wordt aangeboden. Voor de overige groepen gaan we met de betreffende aanbieders in gesprek om te zien of het uitbreiden van het aanbod haalbaar is. Het aanbod blijft financieel toegankelijk; ouders betalen alleen een inkomensafhankelijke ouderbijdrage voor het aanbod. Deze ouderbijdrage blijven we hanteren om ouders bewust te maken van hun eigen verantwoordelijkheid. De ouderbijdrage mag echter nooit een belemmering zijn voor deelname aan het aanbod peuteropvang, het belang van de ontwikkeling van het kind staat voorop. Waar nodig bieden we daarom in uitzonderlijke gevallen maatwerk, door bijvoorbeeld de ouderbijdrage tijdelijk te verlagen of stop te zetten. In dergelijke gevallen worden hierover vooraf afspraken gemaakt tussen ouder, aanbieder en gemeente.

2. Een zo groot mogelijk bereik onder ouders richting het aanbod peuteropvang

We vinden dat alle peuters in de voorschoolse fase deel zouden moeten nemen aan een voorschoolse voorziening. We willen ouders stimuleren hun kind deel te laten nemen aan peuteropvang. We ontwikkelen hiervoor een communicatiestrategie in samenwerking met onze ketenpartners (voorschoolse aanbieders, de JGZ en het primair onderwijs). De input voor deze strategie is afkomstig uit het onderzoek dat door Partoer is uitgevoerd naar de beweegredenen van ouders. Dit onderzoek biedt concrete communicatie-uitgangspunten waarop inzet kan worden gepleegd. In de communicatiestrategie maken we een onderscheid tussen verschillende doelgroepen ouders en de wijze waarop zij het meest effectief benaderd kunnen worden. We hebben hierbij specifieke aandacht voor de wijze waarop we laaggeletterde ouders kunnen informeren. Daarnaast maken we gebruik van het netwerk van de ketenpartners, om zoveel mogelijk ouders in onze gemeente te bereiken (bijvoorbeeld tijdens consulten op het consultatiebureau, via de scholen en de communicatiemiddelen van de voorschoolse aanbieders). We zetten daarnaast in op meer bekendheid voor de subsidieregeling in de gemeentelijke organisatie door interne collega's (beter) te informeren over de regeling (bijvoorbeeld de Meitinkers, Team Jeugd en Gezin en de collega's van het klantcontactcentrum).

3. We voorzien in een dekkend aanbod peuteropvang

Ontgroening in met name kleinere dorpen en kernen in onze gemeente kan leiden tot uitval in het aanbod peuteropvang. Terugloop van het aantal kinderen in dorpen en kernen maakt het voor aanbieders moeilijk om te voorzien in een aanbod peuteropvang dat rendabel is. We vinden het belangrijk dat de pedagogische basisvoorziening peuteropvang ook beschikbaar is en blijft voor kinderen in onze kernen en dorpen. We gaan daarom periodiek in overleg met aanbieders in het buitengebied, om mogelijke vraaguitval tijdig in beeld te hebben. Indien wordt gesignaleerd dat er sprake is van dreigende vraaguitval, dan gaan we op zoek naar een passende maatwerkoplossing. Een dergelijke maatwerkoplossing wordt voorgelegd aan het college.

4. We blijven de uitvoering van de regeling beleggen bij de aanbieders

We blijven hiervoor het geld-volgt-kind-via-aanbieder-principe hanteren. Door de uitvoering van de regeling te beleggen bij de aanbieders, is het voor ouders gemakkelijk en laagdrempelig om een gesubsidieerd aanbod peuteropvang aan te vragen voor hun kind. Ouders kunnen contact opnemen met de aanbieder die ze vervolgens door het proces loodst. We voeren wel enkele administratieve wijzigingen door in de subsidieregeling, zodat de uitvoering van de regeling eenvoudiger wordt voor onze aanbieders.

5. Er blijft sprake van een open markt voor peuteropvang

We willen onze ouders zo veel mogelijk keuzevrijheid bieden voor het afnemen van peuteropvang voor hun kind. We willen daarom ons dekkende aanbod peuteropvang in de gehele gemeente handhaven. We gaan daarom regelmatig in overleg met onze voorschoolse aanbieders, om op te halen waar zij tegen aan lopen in het uitvoeren van het peuteropvangaanbod en ondersteunen ze waar nodig en mogelijk. Nieuwe partijen zijn van harte welkom in ons peuteropvangbestel, mits zij kunnen voldoen aan alle eisen die de gemeente Heerenveen stelt aan de aanbieders van peuteropvang.

6. We verwachten van onze aanbieders dat ze voorzien in een hoogwaardig, kwalitatief aanbod peuteropvang

Aanbieders moeten voldoen aan alle wettelijke eisen die het Rijk stelt aan het aanbieden van kinderopvang. Middels jaarlijkse inspecties op de locaties zien we hierop toe. Daarnaast verwachten we van aanbieders dat ze hun medewerking verlenen aan het continu verbeteren van de kwaliteit van peuteropvang (en VVE) in de gemeente Heerenveen. We verwachten van onze aanbieders daarom dat ze participeren in de overlegstructuur en uitvoering geven aan de afspraken uit de resultaatafspraken.

7. We werken samen met onze ketenpartners om de randvoorwaarden rondom het aanbod peuteropvang te garanderen en te verbeteren

De gemeente neemt op de thema's peuteropvang en VVE een regulerende bestuursstijl aan. Er moet immers met de beschikbare middelen vorm gegeven worden aan een kwalitatief hoogwaardig en toegankelijk aanbod voor (doelgroep)peuters in onze gemeente. Het is hierdoor noodzakelijk dat er kaders worden gesteld waarin onder andere kwaliteitseisen en financiële randvoorwaarden zijn uitgewerkt. We geven echter bewust samen met onze ketenpartners samenwerkend vorm aan ons beleid en de uitvoering hiervan. We blijven structureel in overleg met alle betrokken partijen om ons aanbod peuteropvang continu door te ontwikkelen. Vanuit de gemeente Heerenveen is hiervoor een vaste contactpersoon aangesteld (de (beleids)regisseur voorschoolse voorzieningen). Alle thema's rondom peuteropvang, zoals doorgaande lijn, overdracht van de voorschoolse voorziening richting het onderwijs, ontwikkelingsdomeinen en ouderbetrokkenheid worden structureel besproken met zowel de individuele partijen als in gezamenlijk verband. Zo beogen we een hoge uitvoeringskwaliteit van het aanbod te behalen, waarin continue aandacht is voor het versterken van de kwaliteit en ontwikkelingsstimulering van het jonge kind. Ook thema's die niet direct tot de 'corebusiness' van peuteropvang behoren maar die direct doorwerken in het leven van jonge kinderen zijn onderwerp van gesprek. Gedacht kan worden aan laaggeletterdheid onder ouders en schuldenproblematiek. Waar mogelijk en nodig ondersteunt de gemeente initiatieven om de randvoorwaarden rondom het aanbod peuteropvang verder te verbeteren.

**Ons aanbod VVE voor doelgroepkinderen in
2020-2023
Zo gaan we het doen!**

Gesignaleerde ontwikkelingen VVE

Sommige kinderen in onze gemeente hebben een achterstand in hun (taal)ontwikkeling of lopen hierop een risico. De jeugdverpleegkundigen beoordelen bij elk contact of het kind mogelijk in aanmerking komt voor een VVE-indicatie op basis van de indicatiecriteria uit de doelgroepdefinitie VVE. Het afgeven van een VVE-indicatie vindt meestal plaats op het moment dat het kind tussen de 2 en 2,5 jaar oud is. De JGZ maakt gebruik van een aantal indicatiecriteria: het opleidingsniveau van ouders, of er een indicatie Stevig Ouderschap is afgegeven en of het risico bestaat op een taal- en/of ontwikkelingsachterstand bij het kind. Het wel of niet afgeven van een VVE-indicatie is een individuele, professionele afweging van de betreffende jeugdverpleegkundige. Het aanwezig zijn van één of meerdere indicatiecriteria hoeft niet automatisch te leiden tot het afgeven van een indicatie. Indien er een risico op een taal- en/of ontwikkelingsachterstand wordt gesignaleerd door de jeugdverpleegkundige en de jeugdverpleegkundige beoordeelt dat een VVE-aanbod van meerwaarde is om een achterstand mogelijk te voorkomen of te verkleinen, dan krijgt het kind een VVE-indicatie. Op basis van deze VVE-indicatie komen VVE-doelgroepkinderen in zowel de peuter- als de kleuterfase in aanmerking (in de leeftijd van twee tot zes jaar oud) voor een doelgericht en planmatig VVE-aanbod. We signaleren dat ongeveer 14% van de peuters een VVE-indicatie krijgt. Ongeveer 80-85% van de ouders besluit vervolgens gebruik te maken van het VVE-aanbod. Indien ouders hier niet voor kiezen zijn veelgehoorde redenen dat:

- Ouders gebruik maken van een andere vorm van (informele) opvang en dit blijven doen;
- Ouders het niet eens zijn met de visie van de jeugdverpleegkundige op de ontwikkeling van hun kind;
- Ouders geven een principiële reden.

Als de ouders besluiten gebruik te maken van het VVE-aanbod voor hun kind, geeft de JGZ de contactgegevens van ouder door naar de VVE-aanbieder van hun keuze. De VVE-aanbieder neemt vervolgens contact op met ouders voor het maken van verdere afspraken. Het secretariaat van de JGZ geeft maandelijks het aantal afgegeven VVE-indicaties door aan de gemeente.

Het aanbod voorschoolse educatie dat wordt afgenomen door doelgroepkinderen wordt aangeboden op peuteropvanggroepen die werken met een VVE-programma en beschikken over een VVE-registratie in het Landelijk Register kinderopvang. Het aanbod wordt aangeboden in vier dagdelen. In de gemeente Heerenveen zijn vijf aanbieders van voorschoolse educatie op in totaal 19 locaties in onze gemeente. Er is hiermee sprake van een dekkend aanbod VVE. Het aanbod vroegschoolse educatie wordt aangeboden aan VVE-doelgroepkinderen in de eerste twee groepen op de basisschool. Dit aanbod verschilt per basisschool. Scholen in onze gemeente geven aan te voorzien in een passend aanbod aan VVE-doelgroepkinderen. Het VVE-aanbod richt zich op de verschillende domeinen die van belang zijn in de ontwikkeling van een kind: de sociaal-emotionele ontwikkeling, de motorische ontwikkeling,

lezen en de ontluikende rekenvaardigheid. Kenmerkend voor VVE is dat er sprake moet zijn van een doorgaande leerlijn voor VVE-doelgroepkinderen in de leeftijd van twee tot zes jaar oud. Dit houdt in dat het aanbod in de peuter- en kleuterfase op elkaar aan moet sluiten. Daarnaast is er altijd sprake van een warme overdracht van de voor- naar de vroegschool op basis van het gemeentelijk vastgestelde overdrachtsformulier.

Visie op VVE

De gemeente Heerenveen wil VVE-doelgroepkinderen ondersteunen in hun ontwikkeling door middel van het aanbieden van een VVE-aanbod. Hiermee willen we doelgroepkinderen kansen geven om opgelopen achterstanden te verkleinen en hierdoor een betere start te maken op het basisonderwijs en daarmee betere kansen op een goede schoolloopbaan en uiteindelijk succesvolle levensloop- en arbeidsloopbanen. We stimuleren daarom in het VVE-aanbod aan deze kinderen gericht de ontwikkeling op de gebieden sociaal-emotioneel, motoriek, taal en ontluikende rekenvaardigheid. Uit onderzoek is gebleken dat VVE effect heeft op de ontwikkeling van doelgroepkinderen als de kwaliteit van het aanbod goed is.⁷ We willen daarom voorzien in een kwalitatief hoogwaardig aanbod aan onze VVE-leerlingen. Alle ketenpartners hebben een aandeel in het VVE-aanbod en spelen een cruciale rol in het ontwikkelen en uitvoeren van VVE in de gemeente Heerenveen.

Uitgangspunten VVE

- We voorzien gezamenlijk met onze ketenpartners in een hoogwaardig aanbod VVE voor doelgroepkinderen in onze gemeente vanuit dezelfde visie op het jonge kind. Een hoogwaardig aanbod VVE bestaat voor ons uit een aantal kernelementen:
 1. We beginnen vroeg: de effectiviteit van VVE is erbij gebaat dat doelgroepkinderen beginnen met het afnemen van het aanbod voordat ze starten op de basisschool;
 2. VVE is intensief: enkele uren per week zijn niet voldoende, we bieden daarom in de voorschoolse periode een aanbod dat bestaat uit vier dagdelen VVE;
 3. Er is sprake van een doorgaande lijn in het VVE-aanbod: een kortdurend VVE-programma is niet voldoende. VVE omvat voor- en vroegschoolse educatie, eerst op de voorschoolse voorziening (voor kinderen in de leeftijd van twee tot vier jaar) en vervolgens in het basisonderwijs (voor kinderen in de leeftijd van vier tot zes jaar);
 4. Integraal VVE-programma: er wordt gewerkt met een door het NJI-goedgekeurd VVE-programma dat zich richt op de verschillende ontwikkeldomeinen (sociaal-emotioneel, motorisch, taal en rekenen (ontluikende rekenvaardigheid);
 5. We betrekken de ouders bij het aanbod: betrokkenheid van de ouders bij VVE verhoogt de effectiviteit van het aanbod.

7. 'Investeren in kinderen van 0-12 jaar. Bevindingen uit de wetenschap', P. Slot en P. Leseman.

- Er is sprake van een dekkend aanbod VVE in onze gemeente dat financieel toegankelijk is voor alle ouders van doelgroepkinderen in onze gemeente;
- We signaleren de VVE-doelgroepkinderen in onze gemeente waarvoor het VVE-aanbod van meerwaarde is;
- We hebben scherp in beeld welke kinderen in onze voorzieningen een VVE-indicatie hebben gekregen;
- We leiden alle geïndiceerde VVE-doelgroepkinderen op een effectieve manier richting het VVE-aanbod;
- We werken vanuit de inzetafspraken die zijn vastgelegd in de resultaatafspraken VVE;
- We werken vanuit de resultaatafspraken waarmee we de dialoog over de opbrengsten van VVE kunnen voeren als gezamenlijke ketenpartners;
- VVE-groepen bestaan uit VVE-doelgroepkinderen en kinderen zonder VVE-indicatie, zodat kinderen van elkaar kunnen leren;
- We geven vorm aan het VVE-beleid in gezamenlijkheid met onze ketenpartners zijnde de JGZ, voorschoolse aanbieders van VVE en het primair onderwijs. Samen met hen onderzoeken we de behoefte bij ouders en VVE-doelgroepkinderen in onze gemeente en voorzien we in een aanbod. Bij het ontwikkelen van nieuwe initiatieven is de behoefte van ouders en doelgroepkinderen leidend, we werken behoeftegericht.

Streefdoel VVE

Zoveel mogelijk VVE-doelgroepkinderen maken gebruik van een intensief, langdurig en kwalitatief hoogwaardig VVE-aanbod in de voor- en voorschoolse fase. Dit aanbod wordt afgenomen in de leeftijd van twee tot zes jaar oud en gaat uit van de brede ontwikkeling van het kind. Pedagogisch medewerkers en leerkrachten volgen de ontwikkeling van de kinderen op het gebied van de sociaal-emotionele en motorische ontwikkeling en op taal en rekenen. De SLO-doelen dienen als uitgangspunt om deze ontwikkelingen te volgen.¹¹ Gezamenlijk met ouders monitoren we de groei en ontwikkeling van elk kind en kijken we waar het kind eventueel extra stimulans nodig heeft. Doel is om de mogelijkheden van elk kind te benutten en eventuele achterstanden zoveel mogelijk te voorkomen dan wel te verhelpen. We erkennen hierbij dat VVE onderdeel is van een breder aanbod gericht op alle ontwikkeldomeinen van het kind met als doel de totale ontwikkeling van het kind te stimuleren. Samenwerking met ouders, de JGZ en andere zorgpartners is hierbij essentieel.

11. SLO staat voor Stichting Leerplan Ontwikkeling. Het is een landelijk expertisecentrum voor leerplanontwikkeling. SLO heeft leerdoelen ontwikkeld voor de verschillende levensfase van een kind, waaronder het jonge kind. Deze doelen geven een richting waarin kinderen onderwerpen leren kennen en ermee leren omgaan.

Hoe geven we de komende periode vorm aan ons VVE-aanbod?

1. We breiden ons VVE-aanbod aan VVE-doelgroepkinderen uit in de voorschoolse fase

Vanaf 1 januari 2020 ontvangen alle VVE-doelgroepkinderen vanaf 2,5 tot 4 jaar een VVE-aanbod in de voorschoolse fase van in totaal 960 uur. Dit is een wettelijke eis die aan gemeenten wordt gesteld vanuit het Rijk en sluit daarnaast aan bij ons uitgangspunt dat VVE effectiever is bij een intensiever aanbod. Het aanbod wordt aangeboden in de vorm van vier dagdelen van vier uur, in totaal 16 uur, gedurende 40 weken per kalenderjaar. Dit is een wekelijkse uitbreiding van vier uur ten opzichte van het huidige aanbod. Ouders betalen over dit VVE-aanbod alleen over de eerste twee dagdelen een inkomensafhankelijke ouderbijdrage, op basis van de adviestabel peuterwerk van de VNG voor het betreffende kalenderjaar. We verwachten van onze VVE-aanbieders dat ze voorzien in een VVE-aanbod van vier keer vier dagdelen. We bieden VVE aan in gemengde groepen bestaande uit doelgroep- en niet-doelgroepkinderen.

2. We bieden ons VVE-aanbod eerder aan aan VVE-doelgroepkinderen

Per 1 augustus 2020 heeft de gemeente de wettelijke taak om te voorzien in een VVE-aanbod voor doelgroepkinderen in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar oud van 16 uur per week. Omdat we doelgroepkinderen langdurig en intensief willen laten deelnemen aan het VVE-aanbod, vanwege de positieve effecten van deelname aan het aanbod op hun ontwikkeling, maken we het VVE-aanbod in onze gemeente al toegankelijk vanaf 2-jarige leeftijd. Vanaf het moment dat het kind 2 jaar oud is tot het moment dat het 2,5 jaar oud is, komt het kind in aanmerking voor een opbouw-aanbod VVE. Dit aanbod bestaat uit minimaal twee dagdelen van vier uur en maximaal vier dagdelen van vier uur. Deze opbouwfase is passend bij de ontwikkelbehoefte van een kind, sommige kinderen zijn eerder toe aan het afnemen van het volledige VVE-aanbod van 16 uur dan andere kinderen. Ouders en VVE-aanbieders maken onderling afspraken over de opbouw van het VVE-aanbod, passend bij de ontwikkelbehoefte van het kind en de mogelijkheden op de VVE-groep. Onder voorwaarde dat het volledige aanbod van 16 uur wordt afgenomen vanaf het moment dat het kind 2,5 jaar oud is. Ook in de opbouwfase betalen ouders alleen een inkomensafhankelijke ouderbijdrage over de eerste twee dagdelen.

3. We hanteren uitgebreidere indicatiecriteria om VVE-doelgroepkinderen in onze gemeente te signaleren

Vanaf 1 januari 2020 hanteren we een uitgebreidere doelgroepdefinitie ten opzichte van de voorheen geldende definitie, waarbij we onderscheid maken in ouder-, kind-, en omgevingsfactoren. Met onze indicatiecriteria bereiken we de kinderen waarvoor het VVE-aanbod van meerwaarde is voor hun ontwikkeling. Daarnaast sluiten de indicatiecriteria aan bij de landelijke indicatoren die door het Rijk zijn gesteld voor het verdelen van de onderwijsachterstandsmiddelen. De criteria zijn helpend voor de jeugdverpleegkundigen om te beoordelen of een kind in aanmerking komt voor een VVE-indicatie en hiermee een VVE-aanbod.

Onderstaande indicatiecriteria worden in Heerenveen gehanteerd om te bepalen of een kind in aanmerking komt voor een VVE-indicatie.

1. Ouderfactoren

- Eén of beide ouders of verzorgers is/zijn laagopgeleid (maximaal eindexamen niveau LBO/VBO, praktijkonderwijs of VMBO basis- of kaderberoepsgerichte leerweg)

2. Omgevingsfactoren (er is sprake van laag stimulerend vermogen in de omgeving)

- Kinderen groeien op in een taalarme omgeving
- Er is in het verleden een Indicatie Stevig Ouderschap afgegeven
- Omgevingsanalyse (in de omgeving waarin het kind opgroeit is er bijvoorbeeld sprake van schuldenproblematiek, echtscheidingsproblematiek of het kind groeit op in een gezin met een lage SES. Daarnaast kunnen er door de jeugdverpleegkundige andere factoren worden gesignaleerd die er toe kunnen leiden dat een kind een achterstand oploopt. Ook deze kunnen door de jeugdverpleegkundige worden meegenomen in het afgeven van een VVE-indicatie)

3. Kindfactoren

Het kind heeft in zijn of haar ontwikkeling een achterstand, of loopt het risico op een achterstand, op één of meer van de volgende gebieden:

- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Spraaktaalvaardigheid
- Ontluikende cijfermatigheid
- Motorische ontwikkeling

Bij deze doelgroepdefinitie worden een aantal aanvullende voorwaarden gesteld:

- Het wel of niet afgeven van een VVE-indicatie is de professionele afweging van de jeugdverpleegkundige. De aanwezigheid van één of meer indicatiecriteria leidt niet automatisch tot het afgeven van een VVE-indicatie;
- Een VVE-indicatie wordt alleen afgegeven als het VVE-aanbod van toegevoegde waarde is in de ontwikkeling van een kind, soms is het beter een andere interventie in te zetten;
- We maken afspraken met de JGZ over een zo uniform mogelijke werkwijze in het indiceren van VVE-doelgroepkinderen. We onderzoeken of er methoden zijn die hierbij kunnen ondersteunen;
- We streven er naar de VVE-indicatie af te geven rond het tweede levensjaar van een kind;
- Soms worden kinderen op de opvang opgemerkt die (nog) geen VVE-indicatie hebben gekregen en die volgens de pedagogisch medewerkers hier wel voor in aanmerking zouden moeten komen. In dergelijke gevallen nemen de pedagogisch medewerkers contact op met de jeugdverpleegkundige voor verdere afstemming (één-tweetjes).

4. We stellen een VVE-toeleider aan

Ons doel is om zoveel mogelijk VVE-doelgroepkinderen gebruik te laten maken van het VVE-aanbod. We stellen daarom per 1 januari 2020 een VVE-toeleider aan. De VVE-toeleider gaat na indicatie op huisbezoek bij alle geïndiceerde VVE-doelgroepkinderen. De toeleider informeert ouders over het belang van deelname aan het VVE-aanbod voor de ontwikkeling van het kind en helpt ouders met het kiezen van een VVE-aanbieder. Daarnaast kan de VVE-toeleider een rol spelen bij het signaleren of het gezin aanvullende hulpvragen heeft om ook in de thuissituatie uitvoering te geven aan het VVE-aanbod. Doel van het inzetten van een VVE-toeleider is om meer kinderen door te leiden richting het VVE-aanbod. We beleggen de functie van VVE-toeleider bij de JGZ.

5. We stellen subsidies beschikbaar voor nieuwe aanbieders

We verwachten niet dat alle aanbieders van peuteropvang voorzien in een VVE-aanbod. We erkennen dat aanbieders aan aanvullende eisen moeten voldoen om een VVE-registratie in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK) te krijgen en dat dit voor sommige aanbieders niet opweegt tegen het aantal aanmeldingen van VVE-doelgroepkinderen. Om te voorzien in een dekkend aanbod VVE, waarin er keuzevrijheid is voor ouders voor een VVE-aanbieder die het beste bij hun kind past, stimuleren we aanbieders om VVE te gaan aanbieden. We stellen daarom aan nieuwe VVE-aanbieders eenmalige subsidies beschikbaar (van maximaal € 5.000,-) om hen tegemoet te komen in de wettelijke en gemeentelijke eisen voor het aanbieden van VVE. De subsidie moet door aanbieders worden ingezet ten gunste van het VVE-aanbod, bijvoorbeeld voor het scholen van pedagogisch medewerkers of het aanschaffen van een methode.

6. We werken in de voor- en vroegschoolse fase met een observatiesysteem gebaseerd op de SLO-doelen om het aanbod af te stemmen op de ontwikkeling van het kind

De doorgaande lijn van voor- naar vroegschool is een belangrijk element in het VVE-aanbod. Een goede overdracht van kindgegevens is een vanzelfsprekend onderdeel om de effectiviteit van VVE te vergroten. Een goed observatie- en registratiesysteem is een noodzakelijk hulpmiddel voor pedagogisch medewerkers en leerkrachten om het VVE-aanbod af te stemmen op de ontwikkelingsbehoefte van het kind. Door kinderen individueel te volgen en op hun eigen niveau uit te dagen kunnen kinderen optimaal in hun ontwikkeling worden gestimuleerd. De ontwikkeling van VVE-doelgroepkinderen wordt daarom vanaf de start systematisch gevolgd door middel van een observatiesysteem. Op basis van de observaties worden plannen opgesteld, waardoor een berekend aanbod wordt gedaan aan het VVE-doelgroepkind

7. We gaan werken met de VVE-toeleidingsmonitor

We willen altijd actueel inzicht hebben in het aantal VVE-doelgroepkinderen, het aantal ouders dat gebruik maakt van het VVE-aanbod, het aantal ouders dat er voor kiest geen gebruik te maken van het aanbod, de redenen die ouders hiervoor geven, de periode tussen het afgeven van de indicatie en het starten met het VVE-aanbod, bij welke aanbieder de kinderen het aanbod afnemen en waar in de gemeente VVE-doelgroepkinderen zich bevinden. Om deze gegevens inzichtelijk te krijgen gaan we gebruik maken van de VVE-toeleidingsmonitor die door GGD Fryslân is ontwikkeld. Met dit systeem hebben zowel de jeugdverpleegkundigen als de VVE-aanbieders en de gemeente altijd actueel inzicht in deze gegevens. GGD Fryslân is verantwoordelijk voor de praktische uitvoering van de monitor. Om de privacy van ouders en hun kinderen te waarborgen hebben de partijen slechts inzicht in de gegevens die strikt noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van hun taak.

8. VVE-doelgroepkinderen worden altijd warm overgedragen en blijven voor 100% in beeld

Cruciaal in het uitvoeren van het VVE-aanbod is het voorzien in een doorgaande lijn. Dit betekent concreet dat het aanbod in de voor- en vroegschoolse fase op elkaar aansluit en dat er een warme overdracht is van het kind van de voor- naar de vroegschool. Het overdrachtsgesprek vindt waar mogelijk altijd plaats tussen ouder(s), pedagogisch medewerker, leerkracht en de jeugdverpleegkundige. Partijen maken hiervoor gebruik van het gemeentelijk overdrachtsformulier. Bij een goede overdracht wordt in ieder geval gedeeld:

- Informatie over de deelname van het kind aan de voorschoolse voorziening, hoeveel maanden het kind het VVE-aanbod heeft afgenomen en welk voorschools programma is gevolgd;
- Ontwikkeling van het kind en eventuele bijzonderheden hierin;
- Begeleiding en interventies die zijn ingezet (intern en extern) en welk effect deze hebben gehad op de ontwikkeling van het kind.

De informatie uit de voorschoolse fase wordt voor 100% overgenomen in het observatiesysteem van de vroegschool. Dit betekent ook dat in de vroegschoolse fase altijd duidelijk is of het kind een VVE-indicatie heeft gekregen. VVE-doelgroepkinderen raken dus niet uit beeld.

9. We maken ouders bewust van de rol die zij spelen in de ontwikkeling van hun kind

Ouders van VVE-doelgroepkinderen kunnen aanspraak maken op een VVE-aanbod voor hun kind. Het merendeel van de kosten van het VVE-aanbod komen ten laste van de gemeente Heerenveen. Ouders spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van hun kind. Het is voor een kind van belang dat het niet alleen op de (voor)school wordt gestimuleerd, maar ook in de thuisomgeving. We maken ouders daarom bewust van de rol die zij spelen in de ontwikkeling van hun kind. Dit doen de verschillende ketenpartners op diverse momenten (de jeugdverpleegkundige op het consultatiebureau, de nieuw aan te stellen VVE-toeleider bij het gesprek over VVE bij de ouder thuis, de pedagogisch medewerkers op de voorschool en de leerkracht in het basisonderwijs).

10. VVE-doelgroepkinderen krijgen in de vroegschoolse fase een passend aanbod VVE

Alle VVE-doelgroepkinderen worden gedurende de vroegschoolse periode continu door school gevolgd en krijgen extra ondersteuning indien dit noodzakelijk is. Dit geldt ook voor de VVE-kinderen die bij de start op de basisschool feitelijk geen achterstand in de leeftijdsadequate ontwikkeling hebben.

11. We monitoren de opbrengsten van VVE met behulp van de vastgestelde resultaatafspraken

Samen met de ketenpartners zijn resultaatafspraken opgesteld over de opbrengsten van het VVE-aanbod. Meerwaarde van de afspraken is dat we hiermee de dialoog over de opbrengsten van VVE kunnen voeren. Resultaatafspraken bieden ons de mogelijkheid om met elkaar in gesprek te gaan en blijven over de kwaliteit van de uitvoering van VVE en de doorgaande leerlijn VVE. Onze resultaatafspraken zijn daarom ook alleen gericht op het verbeteren van de kwaliteit van het aanbod. Naar aanleiding van de resultaatafspraken kunnen we met elkaar in gesprek om te kijken op welke wijze we ons VVE-aanbod kunnen verbeteren en in welke voorwaarden dan voorzien moet worden. Voor onze resultaatafspraken leveren de schoolbesturen de benodigde informatie aan.

12. We ondersteunen professionals waar nodig en mogelijk

Het is aan VVE-aanbieders om er voor te zorgen dat professionals voldoen aan alle wettelijke eisen die vanuit het Rijk worden gesteld. De manier waarop de professionals in de voor- en vroegschoolse periode het VVE-aanbod uitvoeren, is mede bepalend voor de uitkomsten. Het kan voorkomen dat er onder hen behoefte bestaat aan aanvullende kennis en vaardigheden om op een goede manier invulling te geven aan het VVE-aanbod. Bijvoorbeeld op het gebied van gesprekstechnieken om nog betere gesprekken te kunnen voeren

met ouders van VVE-doelgroepkinderen, om hen te betrekken bij het VVE-aanbod van hun kind. De gemeente zal zich inspannen om professionals hierin daar waar nodig en mogelijk te ondersteunen.

13. We werken de resultaatafspraken verder uit op woonservicezoneniveau

We denken samen met onze ketenpartners na over de doorontwikkeling van ons VVE-aanbod op woonservicezoneniveau. Hoe kunnen we de voorwaarden voor VVE-doelgroepkinderen in onze gemeente nog verder verbeteren? Welke knoppen kunnen we nog beter afstellen? Welke behoefte bestaat er op locatieniveau bij voor- en vroegscholen? Om deze vragen te kunnen beantwoorden gaan we in gesprek met alle scholen in onze gemeente. We vragen aan hen van welke voorscholen (met een VVE-aanbod) doelgroepkinderen instromen. Met deze koppels en de jeugdverpleegkundigen gaan we om tafel om op te halen welke behoeften er zijn om het VVE-aanbod nog verder te verbeteren. De eerste gesprekken hebben plaats gevonden, we geven hier in de tweede helft van 2019 vervolg aan. We kiezen er voor om deze gesprekken op locatieniveau te voeren met de instellingen om zo dicht mogelijk 'bij het vuur' op te halen hoe we ons VVE-aanbod aan doelgroepkinderen nog beter kunnen afstemmen op de ontwikkelbehoefte van kinderen. De in 2018 vastgestelde resultaatafspraken zijn de basis voor de gesprekken met de scholen, voorscholen en JGZ. De opbrengsten van deze gesprekken worden met de betrokken partijen besproken en kunnen bijvoorbeeld leiden tot specifieke inzet in bepaalde woonservicezones.

14. We blijven één-tweetjes mogelijk maken tussen voorschoolse aanbieders en de JGZ

Soms signaleren pedagogisch medewerkers een mogelijke taal- en/of ontwikkelingsachterstand bij een kind dat nog geen VVE-indicatie heeft ontvangen. Pedagogisch medewerkers kunnen dan contact opnemen met de jeugdverpleegkundige om samen te kijken of een VVE-indicatie mogelijk van toegevoegde waarde is voor de ontwikkeling van het kind. De jeugdverpleegkundige neemt vervolgens contact op met ouders voor een extra consult op het consultatiebureau of een observatie op de groep om een indicatie af te kunnen geven.

15. We voldoen per 1 januari 2022 aan de eisen die het Rijk stelt rondom het inzetten van een HBO-coach binnen VVE-groepen

Het Rijk verwacht van gemeenten dat er per 1 januari 2022 een HBO-coach wordt ingezet voor de coaching van pedagogisch medewerkers op een VVE-groep. Op het moment van schrijven van deze notitie onderzoekt de minister voor Basis- Voortgezet Onderwijs en Media nog welke eisen precies worden gesteld aan de inzet van deze HBO-coach. De beoogde inwerkingtreding is 1 januari 2022. We regelen de inzet van de HBO-coach voor deze datum in. We onderzoeken hierbij of we de VVE HBO-coach kunnen koppelen aan de inzet van de HBO'er die opvangorganisaties moeten inzetten vanuit de wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK).

**Passend initiatief voor kinderen met een
zwaardere ondersteuningsbehoefte**

Kinderen met een zwaardere ondersteuningsbehoefte

We signaleren jonge kinderen in onze gemeente met een zwaardere ondersteuningsbehoefte in de voorschoolse fase. De ondersteuningsbehoefte van deze kinderen is duidelijk zwaarder dan die van hun leeftijdsgenoten die een leeftijdsadequate ontwikkeling door maken. De begeleiding van deze kinderen vraagt een duidelijk andere inzet binnen de voorschoolse voorziening dan de begeleiding van reguliere of doelgroepkinderen. Hoewel aanbieders zich inspinnen voor passende opvang voor alle kinderen, kan niet in alle gevallen worden voorzien in de zwaardere ondersteuningsbehoefte van deze kinderen.

In sommige gevallen komt dit voort uit handelingsverlegenheid. In andere gevallen is simpelweg niet de capaciteit aanwezig om de benodigde ondersteuning te bieden op de groep zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van opvang voor andere kinderen. Aanbieders zien zich hierom soms genooddacht de opvang van deze kinderen te staken. In andere gevallen lukt het om te blijven voorzien in opvang aan het kind, maar duurt het een periode voordat er door de aanbieder en ketenpartners een passende vorm wordt gevonden.

De problematiek rondom kinderen met een zwaardere ondersteuningsbehoefte is divers. We signaleren onder andere kinderen met een taalontwikkelingsstoornis (TOS), kinderen met gedragsproblemen en forse ontwikkelingsachterstanden. Als het niet lukt om kinderen aan boord te houden binnen onze reguliere voorschoolse voorzieningen, zien we dat deze kinderen bijvoorbeeld uitstromen naar een medisch kinderdagverblijf, de Taaltrein of een andere specialistische voorziening. In de vroegschoolse fase zien we dat deze kinderen zowel doorstromen naar het speciaal als regulier primair onderwijs. Vanwege de diversiteit van de ondersteuningsbehoefte bij deze kinderen is het lastig om een inschatting te maken van het aantal kinderen waarvoor meer inzet nodig is. Een uitvraag onder onze ketenpartners leidt tot een grove eerste inschatting: de afgelopen twee jaren zijn er ongeveer 40-50 kinderen met een zwaardere ondersteuningsbehoefte in de voorschoolse fase gesignaleerd.

Wat is een passend aanbod voor deze kinderen?

Samen met de pedagogische basisvoorzieningen onderzoeken we in deze beleidsperiode op welke wijze er kan worden voorzien in een passend aanbod in de voorschoolse fase voor kinderen met een zwaardere ondersteuningsbehoefte. Op welke manier kan worden voorzien in hun ontwikkelbehoefte? Welk aanbod hoort hierbij? Moet dit aanbod worden aangeboden in ambulante vorm of binnen een gespecialiseerde voorziening? Welke partijen kunnen hierin een rol spelen? En hoe wordt voorzien in een doorgaande lijn richting het (speciaal) primair onderwijs? In deze beleidsperiode onderzoeken we dit samen met onze pedagogische basisvoorzieningen en ontwikkelen we hiervoor beleid. In deze beleidsperiode wordt samen met de betrokken ketenpartners een passend initiatief ontwikkeld voor een passend aanbod voorschoolse voorzieningen voor deze kinderen.

Ouderbetrokkenheid

Interactie tussen ouder en kind van belang in de ontwikkeling van het jonge kind

De rol van ouders is van cruciaal belang in de ontwikkeling van het jonge kind. Ouders kunnen de ontwikkeling van kennis en vaardigheden van hun kind binnen verschillende ontwikkelgebieden versterken. Een intensieve samenwerking tussen ouders en professionals betrokken bij peuteropvang en VVE is hiervoor een voorwaarde. Ouderbetrokkenheid is voor ons de betrokkenheid van ouders bij de ontwikkeling van hun kind, op basis van (hoogwaardige) interactie tussen ouder en kind. Ouderbetrokkenheid definiëren we als de wijze waarop ouders zelf hun kind stimuleren (in de thuisomgeving), bijvoorbeeld door met hun kind te spelen, het voor te lezen, samen met hun kind een digitaal prentenboek bekijken en betrokken te zijn bij hetgeen het kind leert op de voor- of vroegschoolse voorziening. De kwaliteit van interactie tussen ouder en kind is essentieel. Hoogwaardige interactie tussen ouder en kind leidt tot een thuissituatie waarin de ontwikkeling van het kind wordt gestimuleerd.

Handvaten voor ouders

De meeste ouders voorzien van nature in hoogwaardige ouder-kind interacties en hiermee in een ontwikkeling stimulerende omgeving. Hun kinderen ontwikkelen zich op een leeftijdsadequate manier door ouder-kind interacties in de thuisomgeving en door deelname aan het aanbod binnen de voor- en vroegschoolse pedagogische basisvoorzieningen. Daarnaast zijn er ouders die niet van nature voorzien in een ontwikkelingsstimulerend klimaat. Om hier in te kunnen voorzien hebben zij handvaten nodig. In sommige gevallen zijn zij gebaat bij kortdurende lichte ondersteuning, bijvoorbeeld advies van een pedagogisch medewerker of een eenmalige huisbezoek door de jeugdverpleegkundige. Er zijn ook ouders die kortdurende zwaardere ondersteuning nodig hebben om te kunnen voorzien in hoogwaardige ouder-kind interacties. Deelname aan een kortdurend ondersteuningstraject kan deze ouders helpen om te voorzien in een ontwikkelingsstimulerende omgeving voor hun kind. Tenslotte signaleren wij ouders die langdurige (thuis)ondersteuning nodig hebben om te voorzien in een stimulerende omgeving voor hun kind. Voor deze laatste groep, en in mindere mate voor de voorlaatste groep, geldt dat het aanbod vanuit de voorschoolse voorzieningen of het onderwijs niet voldoende is om de ouders te helpen voorzien in hoogwaardige ouder-kind-interacties.

Meer inzet nodig

Om een stimulerend thuisklimaat te bereiken voor deze laatste groep ouders is meer nodig dan het organiseren van themabijeenkomsten en losse activiteiten om thuis uit te voeren. Zij zijn onvoldoende in staat vervolg te geven aan dergelijke themabijeenkomsten en activiteiten. Aanbieders signaleren bijvoorbeeld dat thuismateriaal ongebruikt retour komt op de opvang of school. Er zijn verschillende bewezen interventies beschikbaar die zijn gericht op het bevorderen van een ondersteunend en stimulerende thuisomgeving waarin het kind zich kan ontwikkelen.

Voorbeelden hiervan zijn Instapje, Opstapje, Opstap en VVE Thuis. Daarnaast hebben we in de gemeente Heerenveen het project Gezinsmaatjes, die lichte opvoedingsvraagstukken in gezinnen op zich nemen. De verschillende VVE-programma's die worden gebruikt op de voorschool, bieden allemaal thema-activiteiten aan voor ouders die ze thuis met hun kind kunnen uitvoeren.

Effectief ouderbeleid

Het ontwikkelen van effectief ouderbeleid, waardoor hoogwaardige ouder-kind-interacties tot stand komen, is niet eenvoudig en gaat verder dan simpelweg een keuze voor één van de zojuist beschreven interventies. Het vraagstuk hoe we in de gemeente Heerenveen op de meest effectieve manier vorm kunnen geven aan ouderbetrokkenheid is iets wat alle betrokken ketenpartners bezig houdt en waar we nog geen eenduidige oplossing voor hebben gevonden. De komende beleidsperiode gaan we met de ketenpartners vorm geven aan ouderbetrokkenheid in de gemeente Heerenveen. Het ontwikkelen van beleid voor ouderbetrokkenheid vormt deze beleidsperiode een aparte deelopdracht. We hebben hierbij in ieder geval oog voor:

- De diverse ouderpopulaties in onze gemeente;
- De hulpvraag vanuit de verschillende groepen ouders;
- De verbinding tussen het aanbod op de (vroeg)school en ondersteuning aan ouders in de thuissituatie;
- Het vormgeven van een aanbod ouderbetrokkenheid in doorgaande lijn;
- Hoe ouders bewust te maken van de belangrijke rol die zij spelen in de ontwikkeling van hun kind;
- Hoe ouders te betrekken bij het ontwikkelen van ouderbetrokkenheid;
- De rollen, taken en verantwoordelijkheden van alle betrokken ketenpartners.

In de looptijd van dit beleidsplan wordt een uitgewerkte, gezamenlijke aanpak ouderbetrokkenheid opgeleverd.

De gemeente Heerenveen is financieel verantwoordelijk voor het basisaanbod voorschoolse voorzieningen aan peuters waarvan de ouders geen recht hebben op Kinderopvangtoeslag vanuit de Belastingdienst. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk om te voorzien in een financieel toegankelijk aanbod voor VVE-doelgroepkinderen. De totale bijdrage die we voor deze voorzieningen verstrekken is afhankelijk van:

- Het aantal kinderen dat gebruik maakt van het basisaanbod peuteropvang;
- De inkomensafhankelijke ouderbijdrage die ouders betalen voor dit aanbod;
- Het aantal kinderen dat gebruik maakt van peuteropvang op basis van Kinderopvangtoeslag;
- Het aantal VVE-doelgroepkinderen dat gebruik maakt van het VVE-aanbod;
- Het aantal VVE-doelgroepkinderen dat gebruik maakt van dit aanbod op basis van Kinderopvangtoeslag;
- Het aantal VVE-doelgroepkinderen dat gebruik maakt van dit aanbod op basis van de gemeentetoeslagregeling;
- Het maximumuurtarief kinderopvangtoeslag voor het betreffende kalenderjaar.

Bekostiging aanbod

De gemeente Heerenveen ontvangt middelen vanuit het Rijk om te voorzien in een basisaanbod peuteropvang via een decentralisatie-uitkering in het gemeentefonds. Tevens ontvangt de gemeente Heerenveen Onderwijsachterstandsmiddelen (OAB-middelen). Deze geoormerkte middelen zijn in eerste instantie bedoeld om te voorzien in een aanbod VVE voor VVE-doelgroepkinderen. Daarnaast voorziet de gemeente Heerenveen zelf in een deel van de middelen die nodig zijn om uitvoering te geven aan het beleid peuteropvang en VVE.

De middelen die beschikbaar zijn voor het uitvoeren van het aanbod peuteropvang en het aanbod VVE dekken naar verwachting de kosten voor alle in dit beleidsplan genoemde maatregelen.